

mapping of this relation in its meaning. In such a case the metonymical relations are built on the relation between the real phenomena. To give the comic effect to the metonymy, the author organizes a contradiction, contrast, opposition between the form and notion. To create a pun, we should keep a necessary condition: using of double meaning, in other words, we need to combine the form and notion in one context. We give a definition of the figure of speech „pun” in the article. As a traditional approach to produce the comic effect in human communication, pun has attracted attention of the researchers all the time. We describe the mechanism of the metonymical transfer which is a process of a semantic shifting between the nomination and the object of its denotation, i.e. the process of secondary nomination. The role of the metonymical variants (such as synecdoche, metalepsis, antonomasia) in creation of the pun is also considered in our research. The comic using of metonymy and its variants helps the reader to fix attention on an important event, phenomenon or detail.

Key words: metonymy, pun, contrast, synecdoche, metalepsis, antonomasia.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2013 р.

Прийнято до друку 27.12.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Ніколаєнко І. О.

С. В. Рижкова (Слов'янськ)

УДК [378.147.016:811.11]:004

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ
НА НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ**

На нефілологічних спеціальностях іноземну мову протягом десятиліть уважали, а іноді й донині вважають „легкою” дисципліною, на неї виділяють згідно з навчальним планом мінімальну кількість годин, у більшості ВНЗ відсутні вступні іспити з цього предмету, тому значна частина першокурсників має надто низький, а іноді й „нульовий” рівень володіння іноземною мовою. Проте, закріпилась думка, що випускник нефілологічної спеціальності повинен володіти іноземною мовою в такому обсязі, у якому іноземною мовою володіє випускник факультету іноземних мов. Отже, головним завданням є підготовка студентів, які творчо мислять, уміють на практиці застосовувати набуті знання і вміння, серед яких здатність аргументувати та відстоювати свою думку.

Останнім часом часто постає питання про застосування нових інформаційних технологій у педагогічній діяльності викладача іноземної

мови. Зазвичай, це не лише нові технічні засоби, а й форми та методи викладання, новий підхід до процесу навчання.

Головною метою навчання іноземних мов є формування та розвиток комунікативної культури студентів і практичне оволодіння іноземною мовою.

Завдання викладача полягає у створенні умов для практичного оволодіння мовою кожного учня та у виборі таких методів навчання, які дозволили б кожному студентові виявити свою активність і творчість. Викладачеві також необхідно активізувати пізнавальну діяльність студента у процесі навчання іноземної мови. Сучасні методики, такі, як навчання у співпраці, проектна методика з використанням нових інформаційних технологій та Інтернет-ресурсів, допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію й диференціацію навчання з урахуванням здібностей студентів, рівня їхніх знань, інтересів, і викладач повинен використовувати ці методики у своїй педагогічній діяльності [Гурьє 2008].

Останнім часом помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) у навчальному процесі. Цій темі в Україні присвячені дослідження таких науковців, як В. Биков, Я. Булахова, О. Бондаренко, В. Заболотний, Г. Козлакова, О. Міщенко, О. Пінчук та інших. Нові інформаційні технології активно розробляють і впроваджують у навчальний процес такі дослідники, як Е. Полат, С. Новиков, Т. Полілов, Л. Цветкова та багато інших.

Метою статті є розкриття необхідності використання ІКТ під час вивчення іноземної мови, що забезпечить формування комунікативної іншомовної компетенції студентів і дозволить зосередитися на найефективніших, ураховуючи їхні позитивні риси та недоліки.

Використання комп'ютерних інформаційних технологій у педагогічній діяльності викладача іноземної мови є пріоритетним, оскільки це допомагає перетворити навчання іноземним мовам у творчий процес, і студенти, навіть найслабші, перестають комплексувати та виявляють зацікавленість до вивчення іноземної мови.

Під час вивчення іноземної мови можливості комп'ютерних технологій масштабні, але ми розглянемо найефективніші:

- 1) використання Інтернет-сайтів у викладанні англійської мови;
- 2) застосування скайпу в навчанні англійської мови;
- 3) пошук студентами додаткової (до підручника) інформації в Інтернеті за завданням викладача;
- 4) пошук додаткової (щодо поданої в підручнику) інформації викладачем в Інтернеті для використання її на заняттях з англійської мови;
- 5) роль блогів у самостійному вивченні англійської мови.

Для ефективного викладання англійської мови найпривабливішим є використання низки сайтів. Вони допомагають вирішувати дидактичні завдання: формувати вміння й навички читання, використовуючи матеріали глобальної мережі; поповнювати словниковий запас; формувати стійку мотивацію до вивчення англійської мови; розширювати світогляд студента, формуючи його соціокультурну та іншомовну компетенцію. Саме зазначені чинники потрібні для успішної організації соціокультурної роботи студентів [Зимня 1991].

Інтернет-сайт bbclearningenglish.net, успішно використовують під час навчання англійської мови. Так, інформаційне наповнення цього сайту забезпечує викладача необхідними сучасними автентичними матеріалами потрібної тематики. Сайт пропонує різноманітні навчальні та методичні матеріали й дозволяє студенту перевірити свої знання. Відстань і час більше не є перешкодами: студент має доступ до інформації цілодобово, може вибирати, що і в який час вивчати. Особиста зацікавленість сприяє досягненню спільної мети викладача та студента. Сайт пропонує розділ „Words in News”, що містить останні світові новини у вигляді коротких репортажів. Студенти мають можливість не лише прочитати, але й прослухати репортаж та відпрацювати лексику з теми. У розділі „Related BBC Links” можна побачити сюжет із теленовин BBC із цієї теми. Розділи „Read More”, „Related Stories” й „Related Internet Links” містять додаткову інформацію, що розширює світогляд студента. Вони мають можливість вибрати репортажі будь-якої теми розділу „Latest Reports”.

Особливу цінність представляють „Video Stories”, коли студент не тільки чує, а й бачить сюжет. Спочатку диктор повідомляє тему відеосюжету й зачитує список активної лексики. При цьому студенти мають можливість прочитати дефініцію кожного слова. Потім диктор читає репортаж на тлі відеоряду. Після цього студенту пропонують прослухати репортаж ще раз і співвіднести активну лексику із зображенням на екрані.

Наступне завдання – переглянути відеосюжет ще раз із повним текстом у вигляді рядка, що біжить. Останнє завдання – вставити ці слова в інший контекст і перевірити себе, використовуючи відповіді-ключі. Таке багаторазове подання лексики сприяє її швидкому засвоєнню.

Необхідно згадати ще про один розділ сайту [bbclearningenglish](http://bbclearningenglish.net), який користується великою популярністю серед студентів. Це відеокурс про англійські ідіоми. Відеокурс „The Teacher” знайомить тих, хто вчить сучасну англійську мову, з часто вживаними ідіоматичними виразами. Про них розповідає професійний британський актор. Відеокурс складається з 32 уроків.

Наприклад, у 20 уроці представлено ідіоми зі словом „hair”:

- I let my hair down (Я розслабився, дав собі перепочинок);
- Keep your hair on (Не виходь із себе, заспокойся);

– I am tearing my hair out (тут: Я на цьому просто схиблений).

Актор у кумедній формі пояснює значення й уживання ідіоми. Студенти також мають можливість побачити повний текст уроку. Отже, під час використання розглянутих сайтів реалізовано всі основні принципи дидактики: доступність, індивідуалізація, посиленість, відповідність наочності, свідомість і активність.

Отже, використання цих сайтів допомагає формуванню у студентів таких професійних іншомовних компетенцій:

– володіння системою лінгвістичних знань, що включає знання основних фонетичних, лексичних, граматичних, словотвірних явищ і закономірностей функціонування досліджуваної іноземної мови, її функціональних різновидів;

– наявність уявлення про етичні й моральні норми поведінки, що відповідають іншопольтурному соціуму, про моделі соціальних ситуацій, типові сценарії взаємодії;

– володіння основними дискурсивними способами реалізації комунікативних цілей висловлювання відповідно до особливостей поточного комунікативного контексту (час, місце, мета та умови взаємодії);

– володіння основними способами вираження семантичної, комунікативної та структурної послідовності між частинами висловлювання – композиційними елементами тексту (вступ, основна частина, висновок), пропозиціями;

– володіння основними особливостями офіційного, нейтрального і неофіційного реєстрів спілкування;

– уміння використовувати етикетні формули в усній та письмовій комунікації (вітання, прощання, поздоровлення, вибачення, прохання).

Під час навчання англійської мови в сучасних умовах значущим є застосування скайпу.

Спілкування онлайн, безумовно, сприяє збагаченню словникового запасу студентів і пробудженню живого інтересу до фразеології мови, що вивчається. Формується інтерес до мовних фактів, розвивається вміння ретельно бачити й чути, допитливо проникати в зміст виразів, що трапляються, а також прагнення до самостійного їх вживання.

У процесі спілкування через скайп студенти розвивають навички сприйняття англійської усної мови на слух і розмовні навички, збагачують словниковий запас, вивчають граматику, відбувається навчання читанню та письму (чат) [Цатурова 2004].

Рекомендуючи студентам спілкування по скайпу, ми в той же час звертаємо увагу на чинники, що перешкоджають повноті сприйняття. Серед них:

- занадто швидке мовлення співрозмовника;
- тихий голос співрозмовника / співрозмовників;
- одночасне сприймання мовлення кількох людей;

– значна кількість нових і складних слів у мовленні того, хто говорить;

- складні структури речення;
- фонові шуми;
- інші моменти, що відволікають.

Перераховані недоліки не зменшують переваг скайпу, які, на нашу думку, передусім виявляються у засвоєнні лексики іноземної мови підсвідомо: у жодному джерелі не можна знайти такої кількості фраз і виразів природного повсякденного мовлення.

У навчальному процесі доцільно також використовувати блоги, які можна класифікувати за різними параметрами:

1) види блогів за автором:

- особистий (авторський, приватний) блог – веде одна особа (зазвичай його власник);
- підроблений блог – ведуть від імені чужої особи;
- колективний блог – веде група осіб;
- корпоративний блог – ведуть співробітники однієї установи, організації та ін.;

2) види блогів за наявністю та видом мультимедіа:

- текстовий блог – блог, основним змістовим наповненням якого є тексти;
- фотоблог – блог, що містить фотографії;
- музичний блог – основний зміст його становить музика;
- відеоблог – представляє відеоролики.

Використання відповідних видів блогів сприяє вирішенню одного з важливих завдань під час вивчення іноземної мови – навчання ритміко-інтонаційного боку мовлення. Часто навчання інтонації зведене до механічного відтворення, тому мовлення іноземною мовою має штучний характер, особливо непідготовлене мовлення.

Блоги дають можливість прослуховувати мовлення носіїв мови. Робота з розвитку ритміко-інтонаційного боку мовлення може включати такі компоненти:

- перегляд і прослуховування запису;
- виділення інтонаційних груп і руху тону;
- складання інтонаційного маркування;
- виділення мелодії;
- безпосереднє відтворення.

Робота з блогом дозволяє сприймати невербальні засоби комунікації, які також важливі в процесі спілкування. Жести, міміку мовця мимоволі повторюють учні, що робить їхнє мовлення більш природним.

Метод проектів як один з ефективних методів розвитку критичності мислення широко визнаний серед педагогів. Він є привабливим для багатьох освітніх систем, що прагнуть знайти розумний баланс між академічними знаннями й прагматичними вміннями. В основі методу

проектів лежить розвиток пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання й орієнтуватися в інформаційному просторі, а також розвиток критичного мислення. У педагогічній практиці метод проектів спрямований на реалізацію потенціалу студентів, креативність, нестандартність розвитку їх розумової діяльності, учить добирати та аналізувати інформацію. Метод проектів стає більш ефективним, коли передбачає спільне цілепокладання студентів і педагога, надає студентам право вибору, розвиває мислення й рефлексію. Вони стають активними учасниками, а педагог керує їхньою діяльністю та допомагає їм. Проектна діяльність передбачає рефлексивний складник, оскільки такий вид діяльності спрямований на самостійний пошук нових рішень та інформації. Досвід роботи викладання іноземної мови у ВНЗ свідчить, що в групі завжди є студенти з різним рівнем мовної підготовленості. Під час традиційної форми проведення занять менш підготовлені студенти відмовчуються, соромляться щось сказати не так. Такий вид діяльності проходить у невимушеній обстановці, коли студенти не відчують психологічної скутості, тому кожен може додати щось, може повніше усвідомити своє власне „я” в процесі взаємодії з іншими людьми. Отже, кожен студент вносить свою частку в роботу над проектом, його реалізацію залежно від знань і особистісних інтересів. Кожен однаковою мірою несе відповідальність за виконання проекту й повинен представити результати своєї роботи. Діяльність студентів має цілеспрямований, осмислений характер. Здійснюється взаємодія студентів один з одним і вчителем, роль якого змінюється від контролера до рівноправного партнера та консультанта.

Використання цього методу в навчальному процесі стимулює розвиток пізнавального інтересу, який можна охарактеризувати як складне ставлення людини до предметів і явищ навколишнього середовища, у якому висловлено його прагнення до всебічного глибокого вивчення, пізнання їх істотних властивостей [Вербицкий 1991].

Безумовно, використання Інтернету в навчанні не є альтернативним традиційним підручникам. Комп'ютер став технічним засобом навчання й своєрідним доповненням до традиційного заняття.

Використання передових комп'ютерних технологій ніколи не зможе замінити викладача англійської мови через цілу низку причин, головними з яких є такі:

- жодна з наявних комп'ютерних технологій не зможе імітувати всю багатогранну виховну діяльність викладача;
- неможливо замінити багатоаспектну емоційну взаємодію (проведення аудиторного заняття) комп'ютерними навчальними засобами.

Однією з цілей навчання в сучасному комунікативному підході до викладання мов є розвиток здатності іншомовного спілкування як форми міжкультурної взаємодії, відтворення якого в повному обсязі в межах людино-комп'ютерної взаємодії неможливе [Цатурова 2004].

Отже, комп'ютерні технології стають невід'ємною частиною навчального процесу, залишаються технологіями, що не заперечують ключової ролі викладача в навчанні студентів іноземної мови.

Література

Вербицкий 1991 – Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе : контекст. подход / А. А. Вербицкий. – М. : Высш. шк., 1991. – 342 с.; **Гурье 2008** – Гурье Л. И. Последипломное образование преподавателей вуза в условиях инновационных процессов / Л. И. Гурье. – Казань : Школа, 2008. – 243 с.; **Зимняя 1991** – Зимняя И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе / И. А. Зимняя. – М. : Просвещение, 1991. – 222 с.; **Сарана 2005** – Сарана Т. П. Компьютерный консалтинг в самообучении иностранным языкам / Т. П. Сарана. – Пятигорск : Пятигор. гос. лингв. ун-т, 2005. – 174 с.; **Цатурова 2004** – Цатурова И. А. Коммуникативные технологии в обучении иностранным языкам / И. А. Цатурова, А. А. Петухова. – М. : Высш. шк., 2004. – 94 с.

Рижкова С. В. Інформаційно-комп'ютерні технології як засіб формування комунікативної іншомовної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей

У зазначеній статті розглянуто необхідність використання інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) і у процесі навчання іноземної мови, і під час самостійного її вивчення студентами нефілологічних спеціальностей. Ураховуючи той факт, що на вивчення іноземної мови на нефілологічних спеціальностях згідно з навчальним планом відведено незначну кількість годин, більше уваги доводиться приділяти самостійному вивченню мови, де завдання викладача полягає у створенні умов для практичного оволодіння мовою кожного учня та у виборі таких методів навчання, які дозволили б кожному студенту виявити свою активність і творчість.

Автор підкреслює, що використання комп'ютерних інформаційних технологій у педагогічній діяльності викладача іноземної мови є пріоритетним, оскільки це допомагає перетворити навчання іноземної мови у творчий процес, і багато студентів, навіть найслабші, починають розкриватися, припиняють комплексувати й виявляють величезний інтерес до вивчення іноземної мови.

Особливу увагу приділено використанню найефективніших комп'ютерних технологій, що сприяють вивченню іноземної мови студентами нефілологічних спеціальностей.

Ключові слова: комп'ютерні технології, комунікативна іншомовна компетенція, Інтернет-ресурси, скайп, блог, навчальний процес, студенти немовних спеціальностей, рівень знань.

Рыжкова С. В. Информационно-компьютерные технологии как средство формирования коммуникативной компетенции студентов нефилологических специальностей

В данной статье рассматривается необходимость использования информационно-компьютерных технологий (ИКТ) как в процессе обучения иностранному языку, так и при самостоятельном его изучении студентами нефилологических специальностей. Учитывая тот факт, что на изучение иностранного языка на неязыковых специальностях согласно учебному плану отводится малое количество часов, больше внимания приходится уделять самостоятельному изучению языка, где задача преподавателя заключается в создании условий для практического овладения языком каждого учащегося и в выборе таких методов обучения, которые позволили бы каждому студенту проявить свою активность, своё творчество.

Автор подчеркивает, что использование компьютерных информационных технологий в педагогической деятельности преподавателя иностранного языка является приоритетным, так как это помогает превратить обучение иностранному языку в творческий процесс, и многие студенты, даже самые слабые, начинают раскрываться, перестают комплексовать и проявляют огромный интерес к изучению иностранного языка.

Особое внимание уделяется использованию компьютерных технологий, которые являются наиболее эффективными при изучении иностранного языка студентами нефилологических специальностей.

Ключевые слова: компьютерные технологии, коммуникативная иноязычная компетенция, Интернет-ресурсы, скайп, блог, учебный процесс, студенты неязыковых специальностей, уровень знаний.

Ryzhkova S. V. Information and Computer Technology as means of formation of students' communicative foreign language competence of the nonlinguistic specialities

This article deals with the necessity of using information and computer technology (ICT) in teaching a foreign language, as well as while self-studying it by the students on the nonlinguistic specialties. Taking into account the fact that according to the curriculum a small number of hours is given to the study of a foreign language on the nonlinguistic specialties more attention has to be given to an independent study of the language, where the task of the teacher is to create conditions for the practical mastering the language of each student in the choice of teaching methods, which can allow each student to show their activity, their creativity. The teacher also needs to activate the cognitive activity of the student in learning foreign languages. With the help of differentiation and individualization of each student, the teacher should select such techniques that will contribute to the accumulation of knowledge, and the ability to apply their knowledge, ability to argue and prove their point of view.

The use of computer technologies in educational process of foreign language teacher has some advantages as it helps to transform learning a foreign languages into creative process, and many students, even the weakest, start to open, stop complexes and show great interest in the study of a foreign language.

The possibilities of computer technologies are great, but we will say about the most effective while learning a foreign language

1) the use of a number of web sites in English language teaching; 2) the use of Skype in teaching English language; 3) the students can search for more information with the help of Internet according to the teacher's instructions; 4) a teacher can search for additional information the teacher to use it at the lesson; 5) the role of blogs in the self-study of English.

The article also reveals the positive aspects and drawbacks of using the previously mentioned computer technologies.

Key words: computer technology, foreign language communicative competence, Internet resources, Skype, blog, educational process, the students of nonlinguistic specialties, the level of knowledge.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2013 р.

Прийнято до друку 27.12.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Должикова Т. І.

Т. В. Світлична (Луганськ)

УДК: 811.111:81'373

ЯВИЩЕ ЕВФЕМІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Загальновідомим є той факт, що одні й ті самі явища чи дії залежно від комунікативних намірів можна описати по-різному. Так, використовуючи різноманітні стилістичні засоби для створення евфемістичного дискурсу, адресант має можливість завчасно запобігти появі дискомфорту під час комунікації. Натомість, об'єктивно констатуючи факти, послуговуючись надто прямими, іноді різкими висловлюваннями, адресант нерідко ображає почуття співрозмовника, що може призвести до неочікуваного завершення контакту. Незаперечним є те, що вживання евфемістичних заміників – запорука успіху комунікативного акту, оскільки за допомогою евфемістичних найменувань мовець здатен уникнути різноманітних суперечностей, тобто евфемістичні субститути покликані „забезпечити безконфліктну комунікацію з адресатом” [Великорода 2007: 16].

Останнім часом набуває актуальності питання евфемізації дискурсу. Свідченням поглибленого наукового інтересу до евфемії як